

Värske raamat Tõnu Õnnepalult

Tõnu Õnnepalu on üks neid Eesti kirjanikke, kelle raamatud pakuvad tõelist lugemismõnu – tema mõtisklusi on huvitav lugeda, tema keel on väga ilus, loomulik ja voolav, ta mõttekäigud on haaravad ja teadmised laialdased. Värskestilmunud “Flandria päevikus” mõtiskleb Õnnepalu mineviku ja oleviku, maa- ja linnaelu, Eesti ja Euroopa, üksinduse ja suhtlemise, kirjanduse ja elu üle. Vt lk 7.

RAAMAT

EESTI KIRJASTUSTE LIIDU AJALEHT

Nr 1 (24)

17. jaanuar 2008

kommentaari

Põnevaid lugemiselamusi

Aastavahetusel oli kirjarahvas leinas: meie hulgast lahkus kirjanik Jaan Kross. See andis paljudele tõuke Krossi kirjutatud üle lugeda, televisioon andis võimaluse vaadata tema elu ja loomingu põhjal tehtud filme ja saateid. Loodetavasti juba järgmisel kuul saame lugeda Jaan Krossi mälestuseraamatu teist osa. Rõõmustan südamest, et kirjanik meid sellest ilma ei jätnud.

Aasta esimeses Raamatus võtame numbriliselt kokku kirjastuste äsjalõppenud aasta. Menükite edetabel on tihe hoolimata faktist, et sel korral oli tabelisse saamise eeldus vähemalt 2000 müüdü eksemplari. Mis saab olla rõõmustavam tõsiasi, et kuigi raamatuid kirjastati eelmisel aastal erakordselt palju, leidis suur osa neist ka tänuliku lugeja, olgu selleks siis esimesi sõnu kokku veeriv mudilane, nn keskmise lugemishuviga eestlane või nõudlik kirjagurmaan.

Jaanuarikuu jooksul võtavad raamatud omavahel mõõtu ka kauniduses, et juba 1. veebruaril Rahvusraamatukogus avataval näitusel end uudistajatele näidata.

Alanud aastal soovib Eesti Kirjastuste Liit nii ajalehe Raamat kui ka teiste trükimeedia kanalite kaudu tutvustada lugejale senisest enam kirjastamistööd.

Kuigi tuntud lendlause sisendab, et halb ununeb ja hea jääb meelde, peab tunnistama, et mõnikord ei pruugi halb ununeda. Liigagi tihti kuulevad kirjastajad kriitikat, mis adressaadile endale ebaõiglane tundub.

Kujukas näide siinkohal on möödunud aasta novembris Eesti Kirjanduse Seltsi 100. aastapäeva kõnekoosolekul väljaõeldu. Meenutati aegu ammu, mil päike soojem ja taevast sinisem, kuid tänapäeva kirjastustele said kahjuks osaks vaid kurjemapoolsed sõnad. Seda, et kirjastused ei ole kamp röövelike mõtetega ärihaisid, tahamegi tuiselt ümber lükata.

Sel aastal soovime lähemalt lahti kirjutada nii kirjastatavate raamatute valiku põhimõtteid kui ka hinna kujunemist, tutvustada kirjastajate tööd kontoris ja raamatumessil.

Kirjastuste liidu 35 liikmeskirjastuse nimel soovin lugejale alanud aastal põnevaid ja liigutavaid, karastavaid ja äratavaid lugemiselamusi!

Kadri Haljamaa
EKL-i juhatuse esimees

7. jaanuaril avas ukseid Eesti Lastekirjanduse Keskuse uus maja. Direktriss Anne Rande võib nüüd korraaks hoone kõige ülemisel korrusel hinge tõmmata. Kogu maja näeb välja lapse- ja raamatusõbralik. Lihtsalt suurepärane.

Iga sel aastal sündiv laps saab kingiks raamatu

Eesti Lastekirjanduse Keskuse ja kirjastuse Tänapäev koostöös sündis kogumik “Minu esimene raamat”, mis kingitakse riigi poolt sel aastal igale Eestis sündivale lapsele. Kogumik sisaldab parimaid tekste eesti lastekirjandusest läbi aastakümnete. Ka illustatsioonid on eesti raamatukunstnike looming. Saatesõna kogumikule kirjutab Eesti Lastekirjanduse Keskuse patroon Evelin Ilves. Raamatu kujundas Endla Toots, trükkis Tallinna Raamatutrükikoda. “Minu esimese raamatu” trükiarv on 15 500, sest just nii palju sünde prognoositakse käesolevaks aastaks.

Menükid Rahvusraamatukogus

18. jaanuaril avatakse Rahvusraamatukogu peanäitusesaalis Eesti Kirjastuste Liidu liikmete poolt 2007. aastal enimmüüdüd (rohkem kui 2000 eksemplari) raamatute näitus.

Menuraamatute edetabelis (nimekirja ei arvata õpikuid ja perioodikaväljaannete lisasid) on kokku 120 raamatut 17 kirjastuselt. Avaldame viisteist esimest raamatut koos tiraažiga:

1. Andrus Kivirähk “Mees, kes teadis ussisõnu”, Eesti Keele SA, 24 000
2. Eesti entsüklopeedia 15. köide “Maailma maad”, Eesti Entsüklopeediakirjastus, 20 930
3. Margit Kilumets “Ita Ever. Elu suuruses”, Ajakirjade Kirjastus, 19 000
4. Hille Karm “Helgi Sallo. Helgib ja heliseb”, Ajakirjade Kirjastus, 16 000
5. J. K. Rowling “Harry Potter ja Surma vägised”, Varrak, 15 557
6. “TEA laste- ja noorteentsüklopeedia” 1. köide, TEA Kirjastus/Everest, 12 410
7. Regio atlas. Eesti teed 2008. 1:150 000, Regio, 11 996
8. “TEA laste- ja noorteentsüklopeedia” 2. köide, TEA Kirjastus/Everest, 11 493

9. “Suur perenaise käsiraamat”, TEA Kirjastus, 10 725
10. “Rahvasõnaraamat. Eesti-inglise”, TEA Kirjastus, 9004
11. “Maailma lühiajalugu”, TEA Kirjastus/Times, 8587
12. “TEA taskuentsüklopeedia”, TEA Kirjastus/Diagram Book, 8205
13. Preben Bang, Preben Dahlström, “Kes siin oli?”, Tänapäev, 8000
14. “Õpilase geograafia entsüklopeedia”, Varrak, 8523
15. Anni Arro “Sepamaa talu köök”, Ajakirjade Kirjastus, 7000

Eesti kõige kaunimate raamatute näitus

1.–22. veebruarini on Rahvusraamatukogu peanäitusesaalis avatud näitus, kus on väljas 2007. aasta 25 kauneimat raamatut ja viis kauneimat lasteraamatut.

Konkursi korraldavad Eesti Kirjastajate Liit, Rahvusraamatukogu ja Kujundusgraafikute Liit. Lähemalt kirjutame sellest meie lehe veebruarinumbris.

uudis

Kahest suurest sai üks

1. jaanuaril 2008 liitusid kaks suurimat Eestis tegutsevat raamatuklubi: Suur Eesti Raamatuklubi ja Varraku Raamatuklubi. Uue klubi nimeks sai Suur Eesti Raamatuklubi. Pärast liitumist on Suurel Eesti Raamatuklubil ligikaudu 35 000 liiget. Klubi pakub oma liikmetele raamatuid kõigilt Eesti kirjastustelt. Tegevust jätkab ka Suur Laste Raamatuklubi.

Selgus Aasta Rosin

7. jaanuaril kuulutati Eesti Lastekirjanduse Keskuses välja Aasta Rosin 2007, milleks sai raamat “Kui Arno isa-ga koolimajja jõudis...”

Raamatu andis välja kirjastus Ilo, koostajad olid Aili Kalavus ja Mare Mürsepp, illustraator Mare Hunt.

Aasta Rosin on Eesti Lastekirjanduse Keskuse poolt omistatav nimetus aasta kõige omanäolisemale või üllatavamale eesti lasteraamatule.

27 värsket käsikirja

Kirjastuse Tänapäev, Eesti Lastekirjanduse Keskuse ja ajakirja Täheke poolt välja kuulutatud kolmandale lastejutuvõistlusele “Minu esimene raamat” saabus 27 käsikirja.

Võitjad kuulutatakse välja rahvusvahelisel lasteraamatupäeval 2. aprillil.

Esimese võistluse võitis Piret Raud käsikirjaga “Ernesto küülikud” ja teise Kristiina Kass käsikirjaga “Samueli võlupadi”. Mõlemad autorid illustreerisid oma raamatud ise.

Sarjas “Minu esimene raamat” on kirjastusel Tänapäev nüüdseks ilmunud juba 26 raamatut.

RAAMAT

Väljaandja Eesti Kirjastuste Liit
© EKL 2008

TEA TOP 2007

1. TEA laste- ja noorteentsüklopeedia 1. köide
2. TEA laste- ja noorteentsüklopeedia 2. köide
3. Suur perenaise käsiraamat
4. Eesti-inglise rahvasõnaraamat
5. Maaailma lühiajalugu
6. TEA taskuentsüklopeedia
7. Kukeaabitse kirjavihik
8. Kukeaabitse numbrivihik
9. Inglise-eesti koolisõnastik + CD-ROM
10. Eesti-inglise koolisõnastik + CD-ROM

Kas TEAte?

“Suure perenaise käsiraamatu“ ettelijate vahel loositi välja eksootiline perereis neljale. Kus õnnelik võitja käis?

- Austraalias
- Araabia Ühendemiraatides
- Brasiilias
- Kariibi mere saartel

Vastus saatke TEA Kirjastusse meili teel info@tea.ee või postiaadressil 10 118 Tallinn, Liivalaia 28. Õigesti vastanute vahel loositakse 4. veebruaril välja kolm luulekogemikku “Isamaalaulud“, mis ilmub Eesti Vabariigi juubeli puhul. Võitjate nimed avaldatakse TEA koduleheküljel www.tea.ee.

Õige vastus detsembrikuu küsimusele: “Puutöömeistri käsiraamatu“ nn noorem öde on “Suur perenaise käsiraamat“.

TEA minisõnastike sari täieneb

Möödunud aastal ilmunud kolmele minitaskusõnastikule (inglise-eesti, inglise-vene, vene-eesti-vene ja soome-eesti-soome) on peagi lisandumas neli uut: saksa-eesti-saksa, itaalia-eesti-itaalia, hispaania-eesti-hispaania ja prantsuse-eesti-prantsuse sõnastik.

TEA minitaskusõnastikud põhinevad kümnendi alguses ilmunud ülipopulaarsetel TEA taskusõnastikel ja sisaldavad oma üliväiksele formaadile vaatamata sama palju sõnu. Iga sõna juures on lisaks tõlkele hääldus ja grammatiline teave.

Rohkem oma kodu

Riina Lõhmus

Otsekui vastuseks puhuti hõredavõitu ühiskondlikele väärtustele on eestlased isiklikus plaanis kõige enam indu ja raha panustanud igipõlisesse väärtusesse – oma kodusse. Meil kõigil, kes me elame kas tuttuus linnakus, vanas talus, suurejoonelises häärberis või tagasihoidlikumas kortermajas, on praegu rohkem ruumi ja rohkem kodu kui veel kümme, kakskümmend või enam aastat tagasi. Ja kuigi kodust kõneleme me sagedamini emotsioonide keeles, on kodu ka meie kõige hinnalisem ettevõte, mida igapäev tuleb juhtida, majandada, turvata ja korraldada. Kuidas selle kõigega toime tulla? Pole seda meile ju keegi otseselt õpetanud ning aega napib nagunii.

Eestlane on alati osanud abi otsida tarkadest raamatutest. Seetõttu pole juhuslik, kuid on ometi muljetavaldav, et jõuludeks tellis teose “Suur perenaise käsiraamat“ koju enam kui kümme tuhat peret. Üle poolesaja Eesti autori, eksperdi ja toetaja erinevatelt elualadelt andis oma parima, et käsiraamatu artiklid, soovitused, retseptid ja nipid kõigil käsitletud teemadel oleksid tasemel, selged ja asjalikud, näidete ja illustatsioonidega varustatud ning kajastaksid nii sõnas kui ka pildis uut ja uuenduslikku meie kodus, unustamata seejuures vana ja aegumatut.

Keldrist põõninguni

Käsiraamat algab peatükkidega uue kodu rajamisest, pere eelarvest, kulutamisest ja kokkuhoiust. Kõneldakse ka headest suhtlemistavadest pereringis ja majanaabritega, räägitakse, kuidas keskkonnasõbralik eluviis algab kodus. Juttu on veel paljust muustki, mis muudavad ühe kodu meeldivaks.

Mõistagi käsitletakse raamatus kõiki tavapäraselt olulisi teemasid nagu kodu sisustamine ja korrashoid, kodu- ja köögitehnika, rõivaste ja jalanõude, väärisehete, raamatute ja kunstiteoste hooldamine, kodused ravivõtted, esmaabi, turvalisus, etikett, külaliste võõrustamine, tervislik toitumine ja

Foto Ervin Bernhardt

pere toidulaud. Idüllil ja silmailu lisavad fotod kaunistest Eesti kodudest.

Igas kodus on ka kübeke loodust. Lemmikloomalebestele mõeldud peatükis manitsetakse hakatuseks hooliga kaaluma, kas oleme valmis looma võtmiseks peresse. Kellel otsus aga juba tehtud, see leiab kasulikku lugemist nii koertest-kassidest kui ka mõnevõrra eksootilisematest lemmikutest: kuidas sõbrustada küülikuga, valida lelu papagoile, millist toasooja eelistavad tarantlid või mis on akvaariumikalade hea tervise saladus. Lugemist leidub ka toa- ja aialilledest.

Uued tuuled

Viimati eesti keeles ilmunud perenaise käsiraamatu väljaandmisest on möödunud üle neljakümne aasta ja selle aja on meie kodus elus nii mõndagi muutunud. Kas või see, et perenaine ei tähenda enam ammugi põllekese ja pörandaharjaga igiliikuvat matrooni. Nii nagu edukas esimees pole alati ainult mees, pole tubli perenaine enam tingimata naine.

Juurde on tulnud ka teemasid, mida varem pole olnud vajadust käsitleda, nagu perepuhkus välismaal, toiduai-

nete lai valik, ülitargad kodumasinad. Kõne all on ka uued probleemid, terviseriskid ja meelemürkidest tulenevad ohud. Et tänane perenaine on oma valikutes palju vabam, informeeritum ja enesekindlam, pole vastilmunud käsiraamatus ka kõikiteadva õpetaja alatoon. Tegemist on mahuka infokoguga, milles orienteerumiseks on abiks põhjalik register ja terminisõnastik.

Autorid arvavad

“Jumal küll, ma just mõlesin, kuidas suguvõsale kombekohaselt teatada, et meil on laps tulemas!” rõõmustas üks nooruke kaasautor, kui trükisooja raamatu autorieksemplariga tutvudes Maaja Kallasti ja Tiina Tšatšua etiketi-peatükist asjakohase soovitusena avastas. “Mõtlege, tegin elus esimest korda ise rukkileiba, täpselt raamatu retsepti järgi ja kohe tuli hästi välja!”, rõõmustas teine Evelin Ilvese lahkel loal avaldatud Ärma talu leiva retsepti üle. “Just minule!” arvas Heiti Kenderi arvutipeatükist kolmas, süvenedes eriti innukalt pealkirja “Appi, KÕIK läks kaduma!”.

Küpsetusretseptide autor Hanne Paljak tunnistas, et tema mannakreemi tegemise oskused vajavad veidi lihvi,

üks temale kulub marjaks ära Olustvere ametikooli noorte kokkade õpetaja Elli Vendla retsept. Enn Tobrelutsu põhjalik lihapeatükk kõigutas ühe toimetaja salati- ja supiusku, lõhefileerimise maailmameistri, soomlase Rauno Tossaavaineni fotoseeria järgi said õige suurest kalast jagu mitu kolleegi ja Kädi Risti joonistatud aädikakärbsed, vaarao-sipelgad, kirbud, koid ja täid tekitasid õige mitmes tegijas uudishimulikkude elevust, õnneks mitte äratundmist.

Autorite innukas huvi üksteise kirjapandu vastu kinnitas vahval moel, et ükski ekspert pole asjatundja kõiges, millega me moodsas kodus kokku puutume. Seepärast ongi kõige kindlam omada käsiraamatut, mille kaante vahele mahub nii paljude erinevate asjatundjate tarkus.

Suur perenaise käsiraamat
448 lk
kõva köide

10 küsimust “TEA entsüklopeedia” kohta

Silva tomingas

1. Miks hakkab TEA Kirjastus välja andma entsüklopeediat?

Kuna viimane sõltumatu entsüklopeedia ilmus Eesti Vabariigis enam kui seitsekümmend aastat tagasi (1932–1937) ja vajadus uue, tänapäevase järele on suur.

2. Kas tegemist on originaalteosega? “TEA entsüklopeedia” on sada protsenti originaalteos, mille koostajad on mitusada Eesti tippspetsialisti.

3. Milline osa entsüklopeedia valmimisel on välismaistel kirjastustel?

Tugevate välismaiste entsüklopeedia-kirjastustega, näiteks Britannicaga koostööd tehes on võimalik kiiresti ja professionaalselt muretseda meile va-

jalikku kvaliteetset teavet ja illustreerimist.

4. Kas TEA ei kõhkle nii mahuka teatmeteose väljaandmisel?

Pikaajased teatmeteoste väljaandmise kogemused võimaldavad ka nii mahuka teose puhul riske maandada. TEA autorikond on varemgi entsüklopeediaid välja andnud ja on igati kompetentne ning usaldusväärne.

5. Kas EE on teie entsüklopeedia konkurent?

Me oleme nii sisult kui ka vormilt erinevatest ajastutest.

6. Kas “TEA e-Entsüklopeediat” on vaja, kui on olemas “Wikipedia”?

Need on kaks täiesti erinevat asja. “TEA e-Entsüklopeediast” saab autoriteetne teatmevaramu, mis internetis küll pidevalt uueneb ja ajaga kaasas käib,

kuid on koostajate-toimetajate professionaalse kontrolli all. “Wikipedia” on tore populaarteaduslik internetiportaali. See põhineb artiklitel, mida igaüks võib omalt poolt täiendada. Seda materjali ei saa kasutada teadustöökäsitamiseks, sest see ei ole usaldusväärne ega kontrollitud.

7. Kas olete kindlad, et jõuate nii 22 köidet kui ka e-Entsüklopeedia 2013. aastaks valmis?

Ettevalmistustöö on kestnud üle aasta, selle suurteose loomiseks ja haldamiseks on loodud unikaalne digitaalne lahendus. Mida kuu edasi, seda kiiremaks läheb teose koostamise tempo. Paralleelselt valmistatakse ette nii trükitavat teost kui ka e-Entsüklopeediat (nii internetiversiooni kui ka DVD-d).

8. Kas teos pole mitte liiga kallis?

Entsüklopeedia on raamat, mida ei osteta iga päev. 22 köidet ning e-Entsüklopeedia internetis ja DVD-l ei saagi maksta vähe.

9. Miks antakse entsüklopeedia välja ka trükitud kujul?

Tellijate soov on meile käsk. Leidub küll inimesi, kes entsüklopeediat ka raamatuna väga hindavad.

10. Millised on e-Entsüklopeedia eelised?

Selle tähtsaim ülesanne on ajakohase info operatiivne edastamine. Rohkete hüperlinkide abil on e-Entsüklopeediast teabe leidmine ülikiire. e-Entsüklopeedia on tänu multimeediumlahendustele tunduvalt mahukam ja võimalusterohkem ning pakub rikkalikult lisamaterjale.

Foto Ervin Bernhardt

Südamest tulev, südamesse minev

Olivia Saar

Alanud aasta on meile kõigile eriline, sest juba veebruarikuus tähistame Eesti Vabariigi 90. sünnipäeva.

Lõputus ajavoogamises on üheksa aastakümnet vaid imelühike hetk, vaid ajapulsi tabamatu tukse, kuid meile, kes me sellel väikesel maal siinse rahvana elame, peitub nendes aastates midagi suurt, üllast ja pühalikku. Nendes üheksakümnes aastast avalduvad meie iseseisvuspüüdlus, vabaduseihalus ning eneseväarikus.

Et seda suursündmust väarikalt tähistada ning ühtlasi kirjasõnas jäädvustada, otsustas TEA Kirjastus anda välja "Isamaalaulude" kogumiku, kuhu on koondatud luuletusi kolmekümnele kirjanikule, kes pärinevad erinevatest põlvkondadest.

See on raamat meie püsijäämisest, vabaduseigatsusest, kodu ja kodumaa vajadusest, aga ka valulistest kaotustest. See on mure- ja rõõmulaulude teos, milles leidub sügavaid tundeid, unistusi ja usku.

"Isamaalaulude" kogumik algab Eesti Vabariigi Presidendi Toomas Hendrik Ilvese pöördumisega, millele järgneb meie hümn "Mu isamaa, mu õnn ja rõõm".

Tähtis koht kogumikus on isamaalaulikul Lydia Koidulal, kelle tunde- ja

lased luuleread on südamest tulnud ja südamesse minevad.

Süda, kuis sa ruttu tõused kuumalt rinnus tuksuma, kui su nime suhu võtan, püha Eesti isamaa!

Ka isamaa ilust – mühavatest metsadest, lokaavatest viljaväljadest, päikeses sillerdavatest järvesilmadest lauldakse isamaalauludes. Just nimelt lauldakse, sest mitmed luuletused, nagu Mihkel Veske "Kodumaa" ja "Ilus oled, isamaa" ning Juhan Kunderi "Munamäel", on viisistatuna saanud üldtuntuks.

Kuid isamaa ilu imetlemise ning ülistamise kõrval kajastuvad ka kurbus ja valu oma maa saatuse ja vabaduse pärast. Selliseid tundeid esineb sageli Juhan Liivi luules.

Ma lillesideme võtaks – sind köidaks sellega, sind köidaks sellega ühte, oh õnnetu Eestimaa!

Sarnast tundeid on Anna Haava ja Ernst Enno loomingus.

Marie Under, Henrik Visnapuu ja Kalju Lepik, kes ohtlike olude tõttu olid sunnitud võõrsil viibima, jäid ka kaugel olles oma mõtetes ja südames kodumaaga. Henrik Visnapuu kirjutab:

Uss kinni on omas urus ja mätas on kinni murus, nii kinni mu mõte kodumaas.

Meie rahvuslillest, rahvuslinnust ja rahvuskivist saab lugeda Kersti Merilaasi luuletustest "Rukkilill" ja "Ran-

napääsuke" ning Ellen Niidu "Paekivi laulust".

Juhan Saarelt ilmub kogumikus luuletus "Mu kodu".

Mu kodu ei piira metsikud mäed, mis kõrguvad pilvede alla. Mu kodu ei emba müüride käed ning tihti ta värav on valla.

Minul kui "Isamaalaulude" koostajal on nende salmidega eriline side ja kokkupuude.

Minu endine abikaasa kirjutas selle luuletuse 1956. aastal, kui meie poeg oli üheaastane ning meie koduks oli üksainuke tilluke tuba suures ühiskorteris.

See oli meie väikese pere imeväike kodu ning seal see südamlilik laul sündiski. Suurema ja sügavama sisu ning kõlapinna omandas "Mu kodu" tollases ajas, kui luuletuse tähenduslikkus muutus rahva seas rahvuslikuks ja isamaaliseks, nii et kodulaul võimude poolt koguni keelati. Aga alguse sai "Mu kodu" ikkagi ühest tillukesest kodupesast, kus oli nii palju unistusi ja lootusi.

Lisasin luuletuse "Isamaalaulude" kogumikku ühel kurval augustihommikul, Juhan Saare lahkumispäeval.

Luulekogu lõpeb Heljo Männi ja Maimu Linnamäe lastelauludega kodumaast. Maimu Linnamäelt pärinevad järgmised luuleread:

Kodumaal on ema hellad silmad, isa tugevad ja soojad käed.

Kodumaa on ainus terves ilmas.

Foto Kalev Tomingas

Hoiab sind. Sa teda hoidma jääd.

Kogumiku "Isamaalaulud" on kaunitult ja maitsekalt kujundanud kunstnik Urmas Viik. Raamat äratab tähelepanu oma väljapeetud värvigamma, pinnakasutuse ning illustreerivate fotode valikuga.

Omapärase ja nauditava kujunduslaadiga on Urmas Viik rikastanud ning rõhutanud "Isamaalaulude" sisukat pidulikkust.

"Isamaalaulud"

luulekogumik koostanud Olivia Saar illustreerinud Urmas Viik 128 lk kõva köide

www.ilo.ee

ILO

Ilosad raamatud 2007

Raamatud, mida lugeja armastab ja ostab, ei ole ainult ilusad, vaid ka targad ja asjalikud, innustavad ja õpetlikud. Ilo kirjastuse toodangu ostjad ja lugejad on kindlasti kultuuri- ja õpihimulised inimesed.

Meie möödunud aasta kõige populaarsemad raamatud olid:

Heiki Raudla **"Sada mõtet teele kaasa"** – kingitusraamat mõttekildudega nii nooremale kui vanemale koolilõpetajale ja eluteele astujale.

Napoleon Hill **"Mõtlemist muutes rikkaks"** on käsiraamat inimesele, kellel kindel siht ja soov saada rikkaks ning edukaks. Iseõppijal on võimalik peatükki peatüki järel asi endale selgeks teha.

Emily A. Grosvenori **"Inglise keel 24 tunniga"** on 2007. aastal alguse saanud uue kiirõppekursuse "24 tunniga" sarja avaraamat.

"Diabeetikute kokaraamat" – Eesti Diabeetiliidu poolt heaks ja vägagi asjalikuks hinnatud kokaraamat kõigile, kes tahavad oma tervist hoida ja enesetunde plusspoolele viia.

Oscar Ratti, Adele Westbrook **"Samuraide saladused"** – mahukas teos idamaiste võitluskunstide ja selle ideoloogia- ja filosoofiahuvilistele.

Solomon Volkov **"Peterburi kultuuri lugu"** on kaunis, kaalukas ja faktirohke ülevaade Peterburis ilma teinud kultuuritegelastest läbi ajaloo.

Karl Shuker **"Lohed. Ajalooline**

ülevaade". Kaunitult kujundatud, ajalooliste kunstiteostega tõsiteaduslik ülevaade lohedest ja lohelegendidest.

"Santorius. Elusa looduse füüsika". Suurepärane õpik, mida võib kasutada nii bioloogia ja biofüüsika õppimisel kui ka loodusteaduste ja arstiteaduste integreeritud õppekavades.

Endiselt olid populaarsed "Arvutikasutaja sõnastik", "FIE käsiraamat" ja Vello Mässi teine suurem mere- ja laevateemaline "Laevahukulood".

Sõnastikest-vestmikest olid kõige populaarsemad A. Levini "Eesti-läti vestmik" ja S.-A. Villo "Eesti-vene sõnastik".

Lasteraamatutest olid hinnatuimad Lydia Koidula "Meil aia-äärne tänavas",

Kuulo Kutsari "Mõmmikute arstlikäik", Tõnu Seero "Kaarli lood" ja Aleksei Turovski "Loomad sipelgast vaalani".

Aasta viimase kolme kuu jooksul ilmunud ja jõululkingituste ajaks juba oma teadliku ostja leidnud teosteks osutusid **"Kui Arno isaga koolimajja jõudis..."**, **"Tahan teada! 555 vastust uudishimulikule"**, **"Meie muistsed mereriigid"** ja **"Mandalameditatsioon"**

Kirjastus Ilo on tänulik oma autoritele nende tehtud suure töö eest möödunud sisutihedal aastal ja rõõmus oma lugejate üle, et tähtsustate ja hindate meie poolt välja antut.

Liis Nigu

Kirjastus Ilo müügidirektor

Põntsuvate jalgade jäljed

"Kalliralli" jutustab väikelapse ühest päevast kõigi pereliikmete silmade läbi. Õigupoolest on kõik päevad üsna sarnased, sest tuttav pesemine-riietamine-söömine-jalutamine-mängimine kordub päevast päeva, kuust kuusse, isegi aastast aastasse. Ja kui laps igapäevaste vajalike toimetustega juba iseseisvalt hakkama saab, võib olla natuke kahju, sest põntsuvate jalgade ja klotside ümberlukkamise aeg on ju nii üürrike.

Riina Kasser ei tee saladust, et idee sündis eelmisel aastal toimunud Põlvepikuraamatu konkursist. Tema varemilmunud "Täheraamat" ja "Arvuraamat" (pildid Külli Ohak) osutusid ülimenudaks. Seekord tuli tahtmine proovida värsse kirjutada päris pisikestele. Materjali eest hoolitses Riina noorim laps. Tuli veel leida teemaga läbinisti tuttav illustraator. Väikese tütre ema, moekunstnikuks õppiv Eike Einama pole joonistades pliiatseid kokku hoidnud. Illustratsioonid kajastavad tabavalt tuttavaid olukordi.

Kalliralli

Riina Kasser, Eike Einama 32 lk kõva köide

ilmunud

Vaadeldes teiste valu

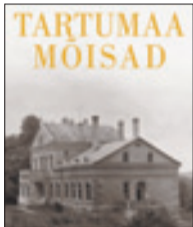
Susan Sontag
tõlkinud
Külli Paulus
kujundanud
Angelika
Schneider
112 lk
pehme kõide

Essee "Vaadeldes teiste valu" heidab Susan Sontag pilgu julmuse kujutamisele – Goya "Sõja õudustest" fotodokumentideni Ameerika kodusõjast, lintšimistest USA lõunaosariikides, natsi-Saksamaa koonduslaagritest kuni kaasaegsete piltideni koledustest Bosnia, Sierra Leonest, Ruandast või New Yorgist 11. septembril 2001.

Apelsinid pole ainsad viljad

Jeanette
Winterson
tõlkinud
Kätlin Kaldmaa
sari "Punane raamat"
208 lk
kõva kõide

Jeanette on terane ja mässumeelne orb, kes lapsendatakse sügavalt usklikku peresse Põhja-Inglesmaa tööstuspiirkonnas ning avastab end äkki sügeid religiooside motosid tikkimas ning Issanda kiituseks tamburiini helistamast. Täiskasvanuks saades ja oma ebahariliku seksuaalse sättumuse avastades laguneb tasakaal ta jumalakartlikus kodus kiiresti.

Tartumaa mõisad

koostanud
Valdo Praust
344 lk
kõva kõide

16. sajandi esimesel poolel oli Tartumaal 80–90 mõisat. Kokku oli Eestis tollal umbes viissada mõisat – seega ligikaudu iga kuues asus Tartumaal.

Sellest omapärasest ja mitmepalgelisest mõisapärandist on meie päevini alles suhteliselt vähe.

Käesoleva raamatu aluseks on võetud 19. sajandi ja 20. sajandi alguse Tartumaa, mis koosnes 16 kihelkonnast. Põhjalikumalt on käsitletud 93 mõisat koos 183 ajaloolise fotoga, samuti piirkonna mõisate üldajalugu.

Värvide valimine

Kevin McCloud
tõlkinud
Ehte Puhang
200 lk
pehme kõide

Ülimenuka sisekujundussaate looja ja saatejuht on valinud välja ja leidnud vastavuse enam kui 700 värvitooni kohta ning pannud nendest kokku üle 60 läbiproovitud paleti. Iga palet on nagu kujundusplaani tööjoonis, mille võib oma kodule üle kanda täie kindlusega, et selle on heaks kiitnud tunnustatud värviasjatundja, kes tajub värvitrende.

Raamatu arvukates palettides on värvitoone ajaloolistest tänapäevasteni, neutraalsetest värvikirevateni, looduslikest värelevateni.

Igal mõisal on oma lugu

Mari-Ann Rimmel

raamatu koostaja

Igal mõisal on oma lugu ja igal maakonnal oma nägu. Endise Eestimaa kubermangu mõisapärimust raamatuks seades selgus, et tekste on isegi valikuna ühtede kaante vahele koondamiseks liialt suur hulk. Nii sündis otsus alustuseks kokku panna ajaloolise Harjumaa osa.

Miks just see piirkond? Siin asub Eestimaa pealinn, Toompea kui "aadlipesa" mitmele aadlisuguvõsale kuulunud majadega ning aadli omavalitsuse – Eestimaa Rüütelkonna – hoonega. Harjumaal paiknevad ka Eestimaa vanimad rüütelmõisad.

Käesoleva raamatu lood pärinevad Eesti Kirjandusmuuseumi arhiividest, lisatud on mõningaid tekste erakogust. Kõiki neid ühtviisi legendideks ehk muistenditeks nimetada oleks liiast, osa jutte on lihtsalt mälestused, rahvapärased ajalootõlgendused, uskumusteated vms.

Ajaloolise jutupärimuse painet leevendavad humoorikad pajatused ja naljandid – ilma huumorisoonega oleks eesti rahvas arvatavasti ammu välja surnud. Vahelduse mõttes on sisse toodud paar regilaulu, mille poeetika kannab orjaaja raskust kajastavate juttudega sarnaseid hoiakuid.

Laiale lugejaskonnale mõeldud kogumik sisaldab ka põgusat ajaloolist ja geneoloogilist teavet mõisaomanike ning -hoonete kohta, samuti folkloristliku vaatepunktist kirjutatud kommentaare arhiivitekstidele. Niisugune info loob pärimuse paremaks mõistmiseks vajaliku tausta. Kirjalikel allikatel ja ajaloolaste uurimustel põhinevad ajaloolised faktid on esitatud kronoloogilise jutustusena.

Siia on koondatud üksnes väike osa informatsioonist: põhiliselt hoonete ehitusajad ning tähtsamate omanike nimed, eludaatumid ja pärimisliinid, mille roll on pakkuda pidet rahvajuttudele. Niisugused andmed on ritta pandud poolesaja Harjumaa mõisa kohta, mis moodustab selle piirkonna mõisate üldarvust ligikaudu neljandiku.

Mõisate valikul pole arvestatud mitte mõisahoonete tänapäevast või varasemat esinduslikkust, vaid eeskätt mõisa ja selle omanike kajastumist pärimuses. Kui enamik seni ilmunud mõisakäsitlusi järgib struktuurilt kas ajastuid ja kunstivoole või lihtsalt tähestikku, siis selle raamatu puhul tundus olevat sisuliselt õigem läheneda ainele maad mööda, liikudes ühest mõisast teise. Nõnda tulevad paremini esile mõisate omavahelised seosed ja suhted.

Arvestatud on 19. sajandi lõpu kihelkonnajaotusega. Esindatud on kõik Harjumaa kihelkonnad (kokku 12), igaüks keskmiselt kolme kuni viie mõisaga.

Harjumaa mõisapärimust on kogutud alates 19. sajandi lõpukümnenditest. Selle raamatu vanimad kirjapanekud pärinevad Saustist ja Kurnalt, uusimad salvestused on tehtud 21. sajandi alguses Raikkülas. Kokku on raamatus 270 pärimusteksti.

Nõva üks mõisaomanikke Edward (Ned) von Ungern-Sternberg Grodno hussaarirügemendi mundris. J. Aleksandrovski õlimaal 1845. aastast. ERM

Härra ei salli joodikuid

Eks see juhtus Nõva mõisas selle "tigeda ärra" ajal. Ta põle sallind ühti joonud mehi. Eks üks esmaba omiku kubjas tulnd kõrtsist ja jorutand omaette laulda. Ärra kohe lasnd kupja kinni nabida, tiigi ääre viia ja seal kupjal riided maha. Siis tõmmatud teisel kõis ümber mao ja ärral kõie ots kää, isi ringi keskel ja kubjas lasku ratast ringi nagu sõiduobu. Vahel ärra napsand piitsaga ja üidnd isi: "Tra-tra-tra! Tra-tra-tra!" Kaua see inimene ikka sedasi jooseb, viimaks kubjas väsind ära. Siis ärra lasnd ta lahti ja isi öelnd: "Nüid oled sa küll saand, mine nüid kupjaks jälle." Enda Ennist Juhan Prantstiibel 1937

Mõisa-legendid. Harjumaa

koostanud Mari-Ann Rimmel
kujundanud
Angelika Schneider
504 lk
kõva kõide
kahevärvitrukki
ümbrispaber

Müür müütide taga

Legendaarne, umbes 2200 aastat vana ja 6352 kilomeetrit pikk Suur Hiina müür näib kaljukindlalt kuuluvat Hiina iidset soovi tõmmata joon enda kui arenenud tsivilisatsiooni ja selle piiride taha jäävate "barbarite" vahele. Müüri efektiivsuse ja kasuteguri üle on palju vaieldud, ent tõsiasjaks jääb, et välisvallutajad on tõepoolest põhjalikumalt Hiinasse tunginud vaid paaril korral, ning ka siis hetkel, kui sealne sisevastuolud nõrgenenud valitsus pole müüri valvamisega just kõige paremini toime tulnud. Kuid ähvardavalt kõrguva lõputu müüri ja selle ümber tekkinud müütide taga peitub tegelikult kogu Hiina välismaailma- ja enesekäsitluse keerukas ajalugu.

Julia Lovell vaatab kaasaegse Hiina müüri müütoloogia taha, paljastab killustatud, veristest võitlustest räsitud ja hoopis vähem maalilise Hiina, kui see, mida riigi praegused külalastajad näevad. Müüri lugu edeneb koos Hiina keisririigi ja selle piiripoliitikaga, mille saadus müür ju lõpuks ongi. Autor uurib ka selle hämmastava ehitise inimlikku mõõdet. Ta kirjutab keisritest ja dünastiatest, kes planeerisid ehituse erinevaid järke, inimestest, kes müüri ehitasi, valvasid ja sellel elasid,

aga samuti ka miljoneist, kes sellel surid – olgu siis ületöötamise, nälja, külma või võitluste tagajärjel.

"Suure müüri taga" on eepiline jutustus Hiina impeeriumi vallutustest ja kataklüsmidest viimase 3000 aasta jooksul, vältimatult lugemisvara igapähele, kes soovib mõista Hiina minevikku, olevikku ja tulevikku.

Julia Lovell on sündinud 1975. aastal ning õpetab Cambridge'i ülikoolis Hiina ajalugu ja kirjandust. Ta on viibinud pikalt Hiinas ning tõlkinud hiljuti auhindadega pärjatud hiina romaani "Maqiao sõnastik". Ta kirjutab hiina-teemalisi artikleid The Guardianile, The Timesile, The Economistile ja teistele mõjukatele väljaannetele.

Suure müüri taga

Julia Lovell
tõlkinud
Lauri Saaber
toimetanud
Märt Läänemets
kujundanud
Dan Mikkin
362 lk
kõva kõide

Mälestused Stalingradi lahingust

75 aastat tagasi peeti Stalingradis Teise maailmasõja pöördelahing. Vastuseis Volgal – stalinismi ja natsismi vahetu kokkupõrge – kestis 200 päeva. Kumbki ideoloogia ei hoolinud inimelust ega lihtrahvale osaks langemist. Kohapeal viibinute vahetute tunnistuste järgi on loodud see tähelepanuväärne jutustus.

Stalingradi lahing raevutses järelejätmalt 1942. aasta augustist 1943. aasta veebruarini. See oli kõige julmem ja kibedam lahing, mis on kunagi peetud.

Oktoobris 1942 hõivas kindral Pauluse alluv Saksa 6. armee peaaegu terve linna, välja arvatud kitsas maariba Volga jõe kaldal. Aga venelaste 62. armeel õnnestus selle külge klammerduda ning peatada sakslased põleva linna varemetes.

Talvehakul korraldas Stalin ulatusliku vasturünnaku kõledas Doni stepis ja piiras kogu 6. armee sisse. Selles "katlas" jooksid sakslased aegamisi verest tühjaks, surid nälga või külmusid. Stalingradi sündmused löid eepilise loo, tulvil inimlikke detaile.

Käesolevas raamatus räägivad Saksa ja Vene lihtsõdurid, nende ohvitserid ja kindralid; räägivad tsiviilisikud,

kes nägid tänavail märatsenud halastamatut lahingut, samuti lääne vaatlejad ning maailma juhid. Neile erakordsetele isiklikele tunnistustele lisanduvad päevikud ja lahingulõõsas kirjutatud kirjad, ellujäänute meenutused ning viimasel ajal saladuskatte alt pääsenud Nõukogude luureettekanded.

Jonathan Bastable õppis Inglismaal Nottinghami ülikoolis vene ja saksa keelt. Ta elas mitu aastat Nõukogude Liidus ja töötas pärast kommunismi kokkuvarisemist The Sunday Timesi ja teiste väljaannete korrespondendina Moskvas.

Stalingradi häälde: Nemesis Volgal

Jonathan Bastable
tõlkinud
Matti Piirimaa
kujundanud
Piret
Niinepuu-Kiik
320 lk
kõva kõide

ilmunud

Mõistatuslikud templirüütlid

Marilyn Hopkins

tõlkinud

Olavi Teppan

144 lk

kõva köide

Värskendavat ja mittekonventsionaalset pilguheitu ajalooloole pakub ka kaasahaarav käsitlus võimsast ja rikkast keskaegsest Templiordust. Miks on ordu asutamine mattunud saladustesse? Millist tähtsat õpetust või suurt varandust ordurüütlid talletasid? Mis tingis nende kiire esiletõusu ja tohutu mõju ning äkilise mahasurumise? Milline oli kaks sajandit tegutsenud Templiordu mõju hilisemas Euroopas? Usaldusväärsetele faktidele tuginev raamat kõneleb ordu asutajatest ja eesmärkidest, seosest Saalomoni templi ja Jeesuse jüngritega, ristisõdadest ja konkureerivatest ordudest, templirüütlite tegevusest Euroopas, mõjust kaubandusele ja religioonile jpm.

Viis meelt

Núria Roca

tõlkinud

Karel Viotti

sari "Õpime tundma..."

38 lk

pehme köide

Meil on silmad, et näha, kõrvad, et kuulda, nina, et nuusutada ja kogu keha kattev nahk, et tunda puudutusi ja ümbritsevate asjade hõngu. Nimetamata jäi veel keel, millega tunneb toidu maitset ja saamegi kokku inimese viis meelt, millest see rõõmsate piltidega raamat lihtsas ja arusaadavas keeles pajatab, pakkudes lisaks ka mängu ja katseid teadmiste paremaks kinnistamiseks.

Neli elementi

Núria Roca

tõlkinud

Karel Viotti

sari "Õpime tundma..."

38 lk

pehme köide

Me elame planeedil, kus on õhk, mis saab juukseid, vesi, mis teeb märjaks, tuli, mis annab sooja ja maa, mis lubab kasvada igat sorti taimedel ja puudel. Lõbusate piltidega raamat selgitab lastele, mis asjad need õhk, vesi, tuli ja maa õigupoolest on, kuidas nad on tekkinud ja tekivad ning kuidas käituvad-toimivad.

Täna Sind, Jänku-Karvaker, imetoreda õhtupooliku eest

Jimmy Liao

tõlkinud

Märt Läänemets

72 lk

pehme köide

Jimmy Liao on Taiwani menukamaid autoreid, kelle (kunsti)teoseid on antud välja paljudes maades. Tema peene ja tundliku joonega pildid on segu graafilisest kunstist ja ülimalt lapsesõbralikust fantaasiamaailmast. Jänku-Karvaker raamat jutustab loo väikese tüdruku ja hiiglasuure jänku sõprusest.

Antennid Fucino satelliitide kontrollimise jaamas Itaalias.

Insener Luige paraboloid

Heino Pedusaar

Tehnikadoktor Rein Luige raamatu pealkiri ärgitab mõtte- seoseid Aleksei Tolstoi 1925–1926 ilmunud ulmeromaaniga "Insener Garini hüperboloid", mis üsna etteruttavalt kuulutas hoopis hilisema lasertehnoloogia tulekut. Tolstoi tahel leiutas tema insener Garin hävitava kiirguse tekitamise masina: soojuskiiri koondav hüperboloid sümboliseeris toona veel olematut kõrgtehnoloogiat.

Kõnealuse raamatu nimikangelane insener Rein Luige ei leiutanud küll midagi uut, ent tegeles kosmosesüsteemidega, niisiis samuti kontsentreeritud, mittehajusa kiirgusega. Rein Luige loodud firma *TIW Systems, Inc.* konstrueeris ja tarnis maapealsete jaamide jaoks hiigelsuuri paraboloidantenne, mille läbimõõtu kuuskümmend ja enamgi meetrit ning massi ligikaudu sada tonni, samas kui raadiolainet peegeldava "taldriku" pinna geomeetriline täpsus pidi jääma millimeetri murdosa piiridesse.

Neid tohutult keerukaid ja massiivseid antennikomplekse tellisid kompaniid üle kogu maailma, sealhulgas gigandid, kellel oli ja on otsustav sõna kaasa rääkida tehiskaaslaste (niisiis ka tavaliste telesaadete edastamise retranslaatorite), kõikvõimalike raketite ja kosmoseaparatuuride jälgimise ning atmosfääri uurimise ja astronoomia alal (näiteks NASA struktuurid, Eutelsat, Venemaa NTV jpt). Rein Luige firmas loodud jaamide vahendusel jõuavad ookeani avarusi ületades ning jadas ühelt tehiskaaslaselt teisele transleerituna tänapäevalgi meieni paljud kaabeltelevisiooni programmid.

Raamatus "Insener Luige paraboloid" näitab Rein Luik, eestlasest ettevõtja ja mehaanikateadlane kauges Ameerikas, oma elu paljudelt tahkudelt. Tõeliselt haaravas jutustuses ei varja autor lugeja eest neidki iseloomunõrkusi, mis tema elutee omajagu konarlikumaks tegid. Avaneb ühe põneva inimese lugu, mida saab kokku võtta sõnadega "poisiohtu sõjapagulasest suure tehnoloogiakontserni presidendiks", või mõttega, mida enam kui kolmveerand sajandit tagasi kuulutas Hans Dominik menujutustuses "Ajalehepoisist miljonäriks".

Tulevane teadusdoktor Rein Luik sattus, nagu mitmed tema eakaaslased, Teise maailmasõja ohtude ja aimatavate järelduste eest põgenedes (dramaatiline mereületus põlevas laevas!) koos vanematega esmalt Saksamaale ja Austriasse, et pärast viis aastat väldanud seiklemist ühest pagulaslaagrist teise (vältimaks jäämist Nõukogude okupatsioonitsoonini pärast sõja lõppu) jõuda Uude Maailma, millest sai tema päris-kodu. Seal pidi nooruk esialgu rassima lihtsat farmitööd, enne kui võis omandada kõrghariduse ja – pooleldi juhuse läbi – spetsialiseeruda kosmoseside-seadmete loomisele.

Rein Luik asutas oma firma, alustas paraboloidantennide tootmist ning saavutas selles valdkonnas kogu maailma ulatuses kindla juhtpositsiooni. Maimimata ei saa jätta tema osalust aktsiaseltsi *Tarberaud* (hilisem *Vertex Estonia*) tegevuses. Vähesed teavad, et just Rein Luige juhendamisel hakati kosmosesideantenne valmistama ka Tallinnas.

Enamjaolt minavormis, kuid huvitaval viisil tema enese – otsekui kõrvaltvaataja – tähelepanekutega pikitud

autobiograafia on kaugel sellest, et jääda pelgaks isikuloos paljude oma-taoliste reas. Pigem on see ajastulugu, mis puudutab (eelkõige väliseestlastest lugejaskonda silmas pidades) mõndagi teadmisi- ja meenutamisväärset Eesti kaugemast ning lähemast ajaloost. Jutustusele lisavad värvi nii autori arutlused iseenesega kui olukirjeldused, milles ta meenutab lapsepõlve-Eestit ning katsumusi sõjakeerises ja pagulaslaagrites Kesk-Euroopa südames. Edasi kirjeldab ta õpiaastaid, kannakinnitamist ja tööd Ameerikas, samuti kaasaaitamist eestluse säilimisele. Nagu küberneetikateadlane Mark Sinisoo retsensioonist märgeb, on Rein Luige teosesse kokku köidetud mitu õigupoolest erinevat, kuid samas omavahel tihedalt seostuvat raamatut.

Inimese elu ja tööd ei saa keegi, ammugi mitte tema ise, kirjasõnas, pealegi autobiograafilises teoses tervikuna haarata. Kõike tehtut ei õnnestu asetada ühisele nimetajale ega moodustada läbielatud matemaatilise täpsusega peegeldavat lihtmurdu. Ometi summeerub parabooli-raamatus öeldu nauditavalt tervikuks, mis kajastab ühe võõrsile sattunud tubli eestlase tööelu ja elutööd ning kirjeldab ka olustikku, mis ümbritses paljusid tema saatusekaaslasi.

Insener Luige paraboloid

Heino Pedusaar,

Rein Luik

illustratsioonid

Mati Kütt

384 lk

kõva köide

ilmunud

Silmaringi reisi juht. London

tõlkinud

Mart Aru

432 lk

pehme köide

täiendatud

kordustrükk

Reisijuhi abil saate asjatult ekslemata oma aja Londonis maksimaalselt ära kasutada. Avapeatükk *Teretutus Londoniga* kirjeldab linna geograafilist asetust, vaatleb linna ajaloolises kontekstis, tutvustab aastast aastasse korduvate värvikate sündmuste kalendrit ja annab põgusa ülevaate kuulsaimatest huviväärsustest ning *London piirkonniti* esitleb linna kõige huvitavamaid piirkondi. Selles osas tutvustatakse olulisemaid vaatamisväärsusi kaartide, fotode ja detailsete jooniste abil. Osa lõpust leiate kuus jalgsimatka marsruuti läbi linnaosade, kuhu lühiajaline külastaja muidu ehk ei satuks. Osast *Reisija teatmik* leiate värsket ja täpset infot selle kohta, kus peatuda, kus süüa ja sisseoste teha, kuhu meelt lahutama minna või mida ette võtta, kui reisite koos lastega.

Writing in Plain English

Michael

Haagensen

110 lk

pehme köide

Raamat on mõeldud ennekõike eestlasest kasutajale.

Autor esitab kirjutamise uue, praktilise lähenemise neile, kes peavad iga päev ingliskeelseid dokumente koostama.

Et kirjutamine on dialoog, tuleb sõnumi kohalejõudmiseks väljendada mõtteid lühidalt, selgelt ja konkreetset. Tekst, mis edastab üksnes vajalikku informatsiooni ning arvestab samal ajal adressaadiga, võib säästa teie aega ja ka raha.

Raamatut võib kasutada üldise kirjutamise käsiraamatuna ja ka teatmikuna. See pakub konkreetseid lahendusi küsimustele, millega tööalaselt inglise keeles kirjutavad inimesed sageli kokku puutuvad. Kasulike näidete abiga käsitleb raamat kõiki kirjutamise elemente alates grammatikast ja kirjavahemärkidest kuni eri liiki tekstide vormistamiseni.

Kuula! Kuula!

Phillis Gershator

Alison Jay

tõlkinud Tiina

Tomingas

32 lk

kõva köide

Me armastame lugusid ja pilte, mis avavad lapse meele ja südame, mis innustavad last lugema sügavamalt ja otsima kaugemalt. Saades inspiratsiooni paljudest kultuuridest, keskendumine teemadele, mis kosutavad vaimu ja avardavad silmaringi. Tähelepanelik kuulamine aitab avardada lapse maailma. Seepärast kuula hoolikalt! Kuula aastaegade häält: suvekuumast päikesärinast talvise lumekrudinani. Proovi ka ise looduse häält järele teha!

ilmunud

Sõdade kroonika.
Ülevaade sõjalistest konfliktidest 1854. aastast kuni tänapäevani.
Paul Brewer
tõlkinud Rein Turu ja Tõnis Värnik
400 lk
köva köide

Selles mahukas raamatus kajastub kogu maailmas toimunud sõdade ajalugu alates 1854. aastast kuni tänapäevani. Info on siin esitatud huvitavas ajakirjanduslikus stiilis koos lahinguväljal tehtud fotodega, mille seas on ka mõned kõige varasemad sõjafotod üldse. Pilkupüüdnud tabelid ja tekstikastid annavad üksikasjalikku infot olulistest uuendustest, sündmustest ja isikute kohta.

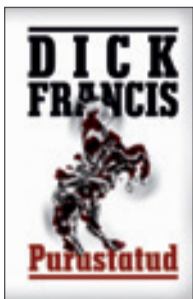
Gaia kättemaks
James Lovelock
tõlkinud Lauri Laanisto
216 lk
köva köide

Tuhatkond aastat on inimkond kurnanud planeet Maad tagajärgedele mõtlemata. Nüüd, kui kliima on üha soojenemas ning ilmapuustrid järsult muutumas, on loodus inimtegevusele vastu astumas. James Lovelock, üks väljapaistvamaid keskkonnateema suurkujusid, väidab, et inimkond pole mitte üksnes iseenda ja Maa hävitamise äärel, vaid ka enamik välja pakutud ja osaliselt juba rakendatud alternatiivseid abinõusid on väärad ja eksitavad.

Poolle teel
Siim Veskimäes
280 lk
köva köide

2006. aasta romaanivõistlusel äramärkitud teose peategelane on pealtnäha üsnagi tavaline eesti mees, 40-aastane Ott Karu. Kaugeltki tavaline pole aga tema kummaline minevik ühes Afganistani kloostri ega ka olevik, kus võõrandunud naise, kahe lapse, armukeste ja tüütute töökaaslaste kõrval on hoopis teistsugune maailm.

Purustatud
Dick Francis
tõlkinud Pille Runtal
240 lk
pehme köide

Kui džoki Martin Stukely sureb pärast ratsavõistlusel kukkumist, mässitakse tema sõber, klaasikunstnik Gerard Logan, ühe kadunud videokasseti loosse. Nimelt arvab üks kurjategijate grupp, et kadunud kassett sisaldab informatsiooni hindamatu varanduse kohta ja et Logan teab, kuhu see kadus. Logan mõistab peagi, et ellu jäämiseks tuleb tal endal tõde välja selgitada ja võiduajamine kasseti kätte saamiseks kujuneb raskemaks, kui surnud džoki sõber oleks iial osanud arvata.

Viiekesi 20 000 sõduri vastu

Kullo Vende

Salk vabasse maailma põgenevaid tšehhi noorukeid satub alatasa lausa lootusetusse olukordadesse, ent üleilmlikult pingutades suudetakse neist ikka välja tulla.

Sellest tõsieluraamatust nähtub, kui palju sarnast on Tšehhoslovakkia ja Eesti saatuses. Mõlemad said iseseisvaks 1918. aastal. Mõlemad alistusid sissetungijale ainsagi pauguta: nemad 1938–39 Saksamaale, meie 1939–40 Venemaale. Neilgi toimusid massilised repressioonid: vanglad ja Gulagi tüüpi laagrid olid täis “rahvavaenlasi”, keda sinna alates 1948. aastast saatsid omamaised kommunistid. Säälgigi aeti talurahvas kolhoosidesse. Kommunistid võtsid päevapäält oma valdusse nii talud kui ka majad ja paremad korterid linnades. Ja nagu meilgi, leidis ka Tšehhoslovakkias julgeid ja vapraid inimesi, kes selle kõigega ei leppinud ja püüdsid võimudele vastu hakata.

Vastupanuvõitlejate perekond

Raamat on ühe vastupanuvõitlejate perekonna üksikasjalikult dokumenteeritud saaga. Perekonnapea Josef Mašín tegi algul Austria, siis Vene poolele kaasa I maailmasõja ja punasõjaga võideldes Tšehhi Leegioni ranga teekonna Vladivostokini. Iseseisvunud Tšehhoslovakkia sõjaväes teenis Mašín kuni Saksa okupatsiooni alguseni, olles siis üks väheseid ohvitseri, kes üritas okupantidele vastupanu organiseerida. Nagu meilgi, ei olnud kõrgemad väejuhud sellega nõus ja kolonelleitnant Mašín saadeti ülematele vastuhaku pärast häbistatult erru – sõjaväest, mis juba samal päeval lakkas ka ise olemast. Kuid oma maa patrioot ei jäänud käed rüpes istuma. Ta organiseeris laialdase vastupanuliikumise, kuni lõpuks langestas gestaapo kätte ja hukkus. Pärast sõda sai tema tegevus üldteatavaks ja ta ülendati postuumselt brigadikindraliks.

Sõja ajal ei teadnud Mašíni noored pojad Radek ja Pepa isa põrandaalusest võitlusest midagi, kuid nähes, kuidas gestaapo perekonda taga kiusab, kasvasid nemadki üles sakslaste vihkamise vaimus. Veidi suuremana aitasid nad sõja lõpu poole vene sõjavange ja juute peita ja toita. Radek sai 14-aastasena minna koguni koos sõjaväega Sudeedimaalt sakslasi välja ajama. President Beneš andis mõlemale poisile Vahvuse medali.

Teekond läbi Ida-Saksamaa

1948. aasta kommunistlik riigipööre, sellega kaasnenud vägivald ja repressioonid ning isa eeskuju ajendasid poisse taas võitluse, nüüd siis kommunistide vastu. Lääne raadiojaamad panid kõiki Euroopa ikestatud rahvaid uskuma, et kohe-kohe tulevad ameeriklased neid vabastama. Kuna kohapääl ei olnud vabastussõjaks jõudu ega võimalusi, otsustasid poisid Läände põgeneda ja sääl vabastusvägedega liituda. Esimene põgenemiskatse nurjus, poisid sattusid vangi, Radek elas üle ka sunnitöö uraanikaevanduses. Pärast ootas poisse sõjaväkke võtmine, kus nad kui rahvavaenlase pojad (kindral Mašín kui kodanliku armee ohvitser

Leibstandarte Adolf Hitler Waffen-SS-vägede paraad okupeeritud Prahast. Jaroslav Cvancara kogust

oli sõjaaja kangelastegudest hoolimata rahvavaenlaseks kuulutatud) oleks saadetud sunnitööle tööpataljoni. Oli ülim aeg Läände põgeneda. Marsruudiks valiti teekond läbi Ida-Saksamaa Lääne-Berliini.

Oli 1953. aasta oktoobri algus. Mõni viiekesi, lootes kohale jõuda kolme päevaga. Kuid ühe poisi mõtlematu püstolipauk juba Ida-Saksamaa pinnal muutis nende mineku kolmekümnepäevaseks katsumuseks. Neid asusid püüdma kõik Ida-Saksa politseijõud ja Nõukogude okupatsiooniväed, lõpuks oli inimjahil väljas kuni 24 000 relvastatud meest. Kuu aega praktiliselt söömata, kasimata, tihti peavarjuta, aina märgades riietes külmetades õnnestus kolmel neist ometi mitmest piiramisrõngast läbi murda ja sihile jõuda. Sääl selgus aga üsna varsti, et mingit vabastusretke ei tule, Ameerika Hääl ja Raadio Vaba Euroopa olid Kesk-Euroopa rahvaid – meidki ju – niisama tühja hullutanud.

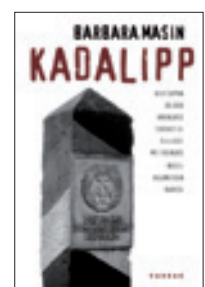
Kangelased või kurjategijad?

Vennad Mašínid elavad praegu Ühendriikides ja keelduvad Tšehhimaale mi-

nemast, kuni sääl pole õiglust jalule seatud. Nimelt mõistis kommunistlik Tšehhoslovakkia rühma kaks Ida-Saksamaal kätte saadud liiget ja poisse abistanud onu surma ning suure hulga sõpru ja sugulasi paljudeks aastateks vangi. Pärast Sametrevolutsiooni rehabiliteeriti paljud kommunistide poolt represseeritud, aga nende kolme hukatud mehe surmaotsus asendati postuumselt eluaegse vangistusega, nagu oleks tegemist olnud tavaliste kriminaalkurjategijatega.

Kohe pärast Sametrevolutsiooni puhkes Tšehhis ulatuslik poleemika, kuidas suhtuda vendadesse Mašínitesse. See on kestnud juba ligi kakskümmend aastat ja ei taha vaibuda. Ikka jälle esineb mõni tuntud riigi- või ühiskonnategelane üleskutsega vennad õigeks mõista, millele järgneb taas kommunistide vastuväidete laine. Rahvuslased peavad neid kangelasteks nagu nende isagi (tema au on ka ametlikult taastatud), endised kommunistid aga huligaanideks ja mõrtsukateks, kuna nende hingel on kolme Tšehhoslovakkia ja kolme Ida-Saksa kommunisti elu. Vastaste poolel on ka president Havel.

Raamatu autor Barbara Masin on ühe toonase põgeniku, Josef Mašín noorema (Pepa) tütar. Ise küll äriinimene, on ta teinud teadlase põhjalikkusega uurimistööd Tšehhi, Saksa ja Ühendriikide arhiivides, vestelnud kõigi kolme riigi inimestega, kes olid poiste odüsseiaga nii või teisiti seotud, ning oma isa ja lelle mälestuste abil sõna-sõnalt taastanud isegi tegelaste poole sajandi tagused repliigid, midagi ilustamata ja varjamata. Nii on “Kadalipp” loetav ühtaegu kui ajalooline dokumentaaljutustus tšehhi (veidi ka saksa) rahva kannatustest võõrvõimude ja oma kommunistide vägivald all ning kui haarav seiklusjutt noorte meeste uskumatuist eneseületamistest.

Kadalipp
Barbara Masin
tõlkinud Kullo Vende
400 lk
köva köide

ilmunud

Arlington park

Rachel Cusk
tõlkinud
Kersti Untsari
"Moodne aeg"
224 lk
köva köide

Rachel Cusk kirjutab noortest äärelinna naistest, kes kõik leiavad end väikeste lastega kodust – ja kõik reageerivad uuele olukorrale eri moel. Juliet on maruvihane, sest talle tundub, et pereelus võidutsevad mehed. Amanda tõrjub surmamõtteid paanilise hoolikusega majapidamises. Solly saab nii mõndagi enda kohta teada, suheldes oma itaallannast üürilisega. Maisiet valdab ahastus ilu hävingu vältimatusest mõeldes. Ja Christine'il on tõsiseid raskusi oma eluga toime tulemisel.

Rachel Cusk (s 1967) on sündinud Kanadas ja elab Inglismaal. 1993. aastal võitis ta Whitbreadi esikromaanii auhinna ning 2003. aastal nimetas *Granta* ajakiri ta üheks kahekümnest parimast noorest inglise autorist. "Arlington park" on tema seni viimane romaan ja see jõudis ka *Orange'i* kirjandusauhinna lõppnimekirja.

Söö, palveta, armasta

Elizabeth Gilbert
tõlkinud
Anne Kahk
384 lk
köva köide

See raamat on ühtaegu füüsiline teekond, vaimne otsimisretk ja reisimällestus. Autor, kes tundis, et ta elu on tupikusse jõudnud, otsustas minna seda muutma. Itaaliast otsis ja leidis ta naudinguid ja köögimõnuseid, Indias õppis mediteerima ning Indoneesias sensuaalsust ja vaimset tervenemist. Lugejal on võimalik rännata koos autoriga ja jälgida, kuidas segaduses, vaimset ja hingeliselt kurnatud naisest saab noorenenud, enesekindel ja armunud naine.

Emahundi klann

Triloogia
"Nõidade sõda"
I raamat
Maite Carranza
tõlkinud
Kret Kaasik
416 lk
köva köide

Hispaania tuntud ja hinnatud kirjaniku fantaasiatrilooogia noortele. Ammustest aegadest on Omari nõidade klannid end varjanud verejanuliste Odishi nõidade eest ning oodanud ettekuulutuse täitumist ja väljavalitu saabumist. Nüüd kinnitavad tähed, et see aeg on lähedal. Neljateistaastane Anaid, kes on kogu oma elu elanud eraldatud külakeses Püreneedes, ei tea saladusi, mida jagavad tema perekonna naised... Kuni tema ema, punapäise Selene salapärase kadumine seab ta silmitsi tõega, mis on ühtaegu nii jubedusttekitav kui ka uskumatu, ning tütarlaps on sunnitud ette võtma teekonna, mis on täis küll ohtusid aga ka põnevaid avastusi.

Toni Morrison. Foto: AP Photo/Peter Kramer /Scanpix

Armastus ja surm džässirütmis

Krista Kaer

Toni Morrison, kodanikunimega Chloe Anthony Wofford, on üks üheteistkümnest Nobeli kirjanduspreemia saanud naisest. Lisaks sellele on ta saanud veel teisigi suuri auhindu ja preemiaid nagu Rahvuslik Raamatukriitikute Auhind ja Pulitzeri Auhind. Võib öelda, et ta on üks järjekindlamaid afro-ameerika kogemuse kirjeldajaid ja lahkajaid kirjanduses, ning abiks on talle sealjuures nii folkloor kui ka hilisemad õpingud ja suur lugemus.

Ta sündis Ohio osariigis Loraini väikelinnas ning kasvas sealses mustanahalises kogukonnas. Juttude ja pärimuste kaudu jõudsid temani aga nii elu istandustes kui ka vabanenud orjade hilisem liikumine linnadesse ja sealse eluga kohanemine. Oma raamatutes sulandab ta ühte mineviku ja tänapäeva ning kirjutab eelkõige mustale lugejale. Kuid nagu hea kirjanduse puhul ikka, ületavad ka tema raamatud ühe inimgrupi ja rassi piirid ning muutuvad palju üldisemalt mõistetavaks.

Sellelipoolest võib öelda, et Morrisoni raamatutes eksisteerib afro-ameerika maailm üsna omaette – valgeid küll mainitakse ning aeg-ajalt mainitakse neid kui hävitavat ja purustavat jõudu, mida tuleb karta, kuid suhted tekivad ja arenevad ikkagi musta kogukonna sees. Nii on see juba tema esimeses, 1970. aastal avaldatud romaanis "Kõige sinisem silm" (*The Bluest Eye*), mille peategelane, noor tüdruk, ihkab endale üle kõige samasuguseid siniseid silmi nagu on Shirley Temple'il. Talle näib, nagu lahendaksid need valge tüdruku sinisilmad kõik tema probleemid ja teeksid ta õnnelikuks.

Edasistes raamatutes toimub tegevus samuti eelkõige mustas kogukonnas.

Linn ja muusika

Morrisoni ehk kõige kuulsamas raamat "Armas" (*Beloved*) kandub tegevus istandustesse ning põgenenud orjade juurde. Ja jällegi põimub mütoloogia olevikuga. Kunagi meeletest tapetud laps tuleb kaheksateist aastat hiljem ema kummitama.

1992. aastal kirjutatud "Džäss" (*Jazz*) kujutab aega, mil vabanenud orjad on hakanud linnadesse liikuma. Et neil polnud võimalik endale maad osta ja neid aeti üha uuesti ja uuesti minema sealt, kus nad oleksid meelsasti kodu loonud, siis lõpetavad paljud neist New Yorgis, asudes elama ainult mustanahaliste linnaosadesse. Nad harjuvad uue elurütmiga, mille väljenduseks saab paljuskki just muusika. Lugu ise on lihtne: keskealine mees Joe Trace laseb maha noore tüdruku Dorcase, kes tahis vahetada ta noorema kavaleri vastu. Tüdruk ei reeda laskja nime, jookseb vaikselt verest tühjaks ja sureb. See sündmuste käik saab lugejale teatavaks juba päris raamatu alguses ning edasi jutustavad mitmed eri hääled, kuidas see juhtus ja millised asjaolud selleni viisid.

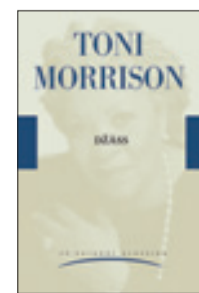
Armastus ja võime armastada

Morrison on ise öelnud, et romaani struktuuri loomisel lähtus ta just džässmuusika eripärast. Seepärast kasutas ta ka eri vaatepunkte ning nii nagu džässis, ei muutu ka tema raamat üskki hääle domineerivaks, ühegi kohta ei või öelda, nagu oleks see ainuõige. Tema jutustaja oleks otsekui sootu olevus, võimeline esitama vaheldumisi nii naiselikke kui ka mehelikke seisukohti ja

tunnistama oma ekslikkust. Olles pannud juba esimestel lehekülgedel paika põhimeloodia, hakkab kirjanik sellega mängima ja eri variatsioonide esitama, andes iga kord lugejale uut informatsiooni või esitades seda uue nurga alt, uue kõlaga.

Morrison on ka väitnud, et ta tahtis anda raamatule romantilist värvingut, sest armastus ja surm on romantilised ning just džässis leiab see romantika sageli väljenduse. Armastus ja võime armastada on Morrisoni romaanis kindlasti kesksel kohal ning võib isegi öelda, et tüdrukult elu võtnud lask on tegelikult armastuse väljendus. Joe ise ütles selle kohta, et ta ei tahtnud tüdrukut tappa, ta tahtis teda ainult puudutada. Tüdrukus oli ta leidnud, või arvas, et oli leidnud selle, keda ta oli kaua otsinud, ning hirm hülgamise ees sundis teda relva haarama.

Üksindus, nukrus, igatsus – tunded, mis leiavad väljenduse bluisis ja džässis – on Morrisoni romaanis kesksel kohal. Ja kindlasti ka armastus, mis annab vähemalt mingi õhkõrna lootuse nendest üle saamiseks ja sealjuures ka iseenda leidmiseks, rusuva minevikuga hüvastijätmiseks. Ja neid üldinimlikult mõistetavaid tundeid ei kammitse kindlasti rassi- ega riigipiirid.

Džäss

Toni Morrison
tõlkinud
Udo Uibo,
Krista Kaer
sari "20. sajandi klassika"
192 lk
köva köide

ilmunud

Flandria päevik

Tõnu Õnnepalu
304 lk
köva köide
Kirjanik Tõnu Õnnepalu veetis 2007. aasta sügisel kuu aega Brüsseli lähedal Flandrias vanas majas, kus mõned toad olid mõeldud külalistubadeks kirjanikele. Käesolev raamat ongi seal kirjutatud, kuid Õnnepalu ei kirjuta sugugi ainult Flandriast, kuigi ka sellest maast, selle keelest, ajaloost ja kirjanike maja lähimast ümbrusest saab nii mõndagi teada. Õnnepalu mõtiskleb mineviku ja oleviku, maa- ja linnaelu, Eesti ja Euroopa, üksinduse ja suhtlemise, kirjanduse ja elu üle. Ta vaatab looduse muutumist oma lähemas ümbruses ja kirjeldab seda väga haaravalt. Tõnu Õnnepalu on üks neid Eesti kirjanikke, kelle mõtisklusi on tõepoolest huvitav lugeda, tema keel on väga ilus, loomulik ja voolav, ta mõttekäigud on haaravad ja teadmised laialdased. Raamat, mis pakub tõelist lugemismõnu ja ka ajendit järelemõtlemiseks.

French ja Koulu Tarbatus

Indrek Hargla
400 lk
köva köide
Frenchi ja Koulu seikluste teine osa, kauaoodatud järg

romaanile "French ja Koulu" (2004), mille tegevus toimub meie omast üsnagi erinevas maailmas. Aega mõeldetakse Rooma linna asutamise ning sündmused rulluvad meie maailma mõistes kusaigil retrohõngulistes 1920. aastates. Euroopa on feodaalselt killustatud, ristiisku pole olemas ja võlukunst ning igasugu hermenautilised teadmised on laialt levinud. Euroopa äärel asub Maavalla vaba riik, mida võib ette kujutada kui mütoloogilisest Muinas-Eestist virgunud maad, kus segunevad talupojatarmukus, vanarahvatarkus ja tärkavad kodanlikud kombid. Süvahavva Koulu on Maavalla kuulus rahvalaulik, poeet, arbuja ja vahel ka salakuulaja. French on tema ustav ori, endine Burgundia pisisuli, võltsimise ja ümberriietumise geenius, kes on jäänud Tarbatusse elama ja peab seal "Burgundia Krooni" nimelist restorani ning üritab võita oma armastatu, endise libahundi Nelli kätt ja südant. Lihtne see aga pole, sest Kurjal Saatusel on Frenchi jaoks varus järjekordne salakavaluste salvo. Lisaks esimeses osas kirjeldatud vabamüürlilikule salaorganisatsioonile "Dagoberdi Leegion" peavad French ja Koulu nüüd rinda pista veel palju kohutavamate ja isegi üleloomulike jõududega nagu Tarbatu karsklaste, teaduskonverentsile saabuvate semiootikute ja ühe päris ehtsa praktiseeriva luupainajaga. Ja lavale astub rohkelt uusi tegelasi.

"French ja Koulu Tarbatus" on koomiline ja pöörane sissevaade maailma, mida pole kunagi olnud, kuid mis ometi tundub nii tuttav. Sarja esimene osa võitis Eesti Ulmeühingu aastapremia parima romaani eest ja kandideeris ja ka Kultuurkapitali romaaniauhinnale.

Antarktika jäiselt kaunis maailm

Ülle Okas
tõlkija

Ma pole kunagi Antarktikas käinud ja tõenäoliselt seda võimalust ei tulegi, aga raamatut tõlkides viibisin seal sellegipoolest pool aastat. Leheküljed muutusid elavaiks ja kutsusid mind kaasa. Tegin läbi suurepärase reisi minevikust tänapäeva ning sain teada palju sellist, millest mul aimugi polnud. Põnevat teksti illustreerisid imelised fotod tundmatust, kuid imekaunist maailmast, mis mulle kiiresti ligitõmbavaks ja omaseks muutus.

Lõunapoolusel elavad loomad-linud on väga ilusad, armsad ja ise seda teadmata ka ülimalt kangelaslikud. Eriti liigutav on nende hoolitsus pisipere eest. Keiserpingviinid näiteks seisavad muna kaitstes ligi pool aastat söömata kuni 60-kraadises pakases. Hämmastab see, kui palju on erinevaid pingviini- ja hülgeliike, linnu- ja vaalaliike.

Üllatav oli teada saada, et sadu miljoneid aastaid tagasi ei olnud Antarktikas külm. Antarktise mandrit kattis lopsakas loodus ja seal elas arvukalt loomi. Nüüd võib vaid tänu teadlaste leitud fossiilidele aimu saada, millised olid kunagi lõunapooluse flora ja fauna.

Kui neid dramaatilisi muutusi poleks toimunud, puuduks meil ka Antarktika kogu oma kauniduses. Minu

konkurentsituks lemmikuks on helesinised jäämäed, mis saavad oma värvuse tänu neisse vangistatud ja väljapääsu otsivatele õhumullikestele. Aga kirjeldamatult ilusad on ka lumevalgus, polaaröödel kõikvõimalikes värvides veiklevad virmalised, kunstipärased jäämoodustised, taldrikjää, liustikud, laineline lumekõrb ja valged kaljud. Ilus on ka vaikus.

Mind pani mõtlema, et just krõbe külm ongi see, millega Antarktika end meie, inimeste eest, kaitseb. (Suurem osa Ida-Antarktikast on siiani avastamata.) Sest seal, kus on inimene, pole enam miski endine. Õnneks on see piirkond kuulutatud kõikide riikide teadlaste uurimisalaks – seega ei ole need mäeahelikud, liustikud, jääväljad ja jääalused järved kellegi omad. Seal valitseb rahu. Praegu.

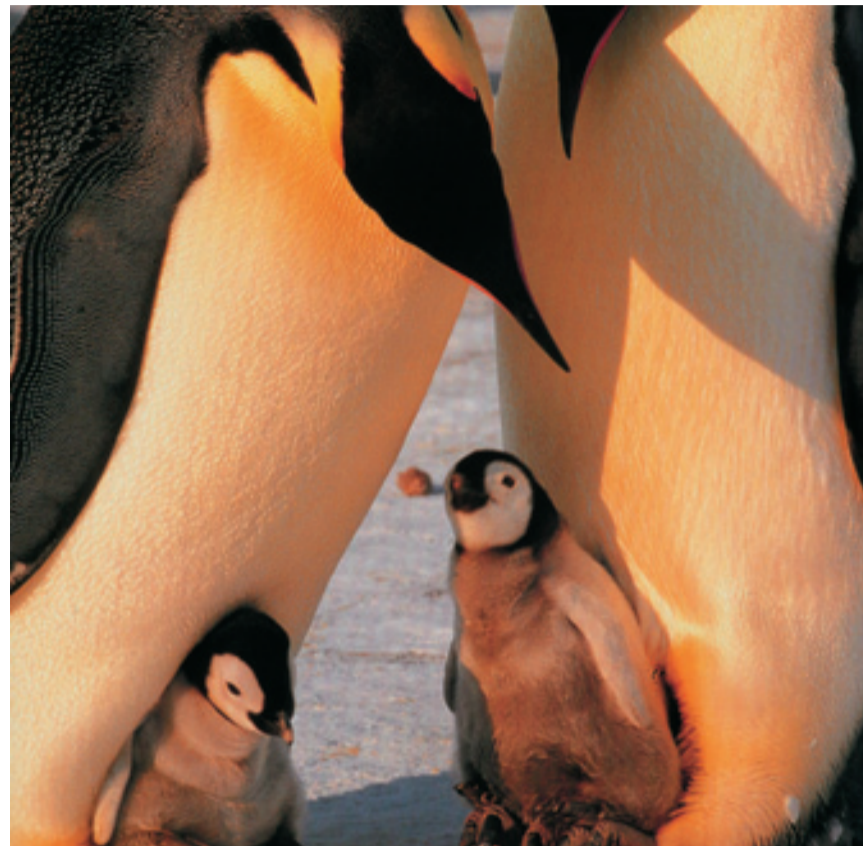
Kuigi pooluseni jõudmine oli tõeline kangelasstege, ei saa pidada kangelassteeks järgnenut. Ohjeldamatult tapeti hülgeliid ja vaalu, mõned liigid taastuvad minevikku jäänud veresaunast veel tänagi. Ikka ja alati kannustab meid kasuahnus. Kas tõesti oleks rikaste prouadega juhtunud midagi hirmsat, kui nad poleks saanud kanda vaalaluust korsette ega sugeda juukseid vaalaluust kammiga? Või jäänud ilma hülgenahest muhvist? Muidugi mitte. Kuid kui on nõudmine, peab olema ka pakkumine ja nii läksidki vaprad vaalapüüdjad ja hülgekütid ohtliku-

le teele, pannes oma elu pandiks ning hävitades kaitsetuid loomi. Õnneks on nüüd püügi üle kontroll ja kvoodid.

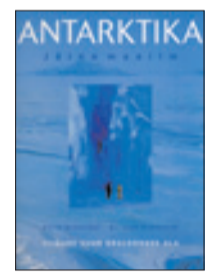
Aga ikka on nii, et pole halba ilma heata. Püügiretkedel tehti märkmeid ümbritseva kohta, kaardistati, mõõdeti, ületati maailma kõige tormisem meri – Lõuna-Jäämeri – ja täiustati laevu. Mindi ka lihtsalt uurimisretkele, kus mehed jäid helesinise mandri pinnale paljudeks kuudeks. Siis tehtigi tõeliselt õilsaid tegusid. Kui meid on suhteliselt turvalises paigas hulgaliselt koos, tundume üksteisele tihti tüütutena ega hooli ligimesest. Antarktika paneb proovile meie inimlikkuse. Üksi ei jää sellel maal keegi ellu. Mõnikord on pääsemiseks ka kuuest-seitsmest mehest koosnev ekspeditsioon liiga väike.

Sellepärast tuleb kõike ja kõiki arvestada, tuleb hakkama saada isekuse, hulljulguse ja asjatu riskita, sest Antarktikal on ka väga hoolikaile “üllatusi” varuks. Ja tuleb oma kaaslaste armastada. Ilma armastuse ja sooja südamega ei saa seal külmade-külmade jääriigis kuidagi läbi. Raskustes paljastub inimese tõeline iseloom. Kes tunneb, et ta armastab iseennast liiga palju, sellel pole Antarktikasse asja.

Vaatamata Antarktika karmusele olen temasse meeletult armunud. Olen õnnelik, et just mulle sai osaks selle raamatu tõlkimine ja seeläbi põhjalik tutvumine kõigega, mis on nendel lehekülgedel.

Keiserpingviinid ei suudaks talve “vastastikuse koostööta” üle elada. Poegadele maas-madalast kooselu tutvustamine kuulub ellujäämisstrateegia juurde. “Lapsevanemad” seisavad tihti jalgu lumel edasi-tagasi hõõrudes ja nokad peaaegu vastakuti, et pojad nende jalgadel üksteist tundma õpiksid.

Antarktika. Jäine maailm
David McGonigal,
Lynn Woodworth
224 lk
kõva köide

AJAKIRJADE KIRJASTUS

www.raamat24.ee

ilmunud

Pidulikud pühapäeva-lõunad

Indrek Kivisalu
sari “100 rooga”
160 lk
kõva köide

Kaunis kinkeraamatus on 13 pidulikku kolme- kuni viiekäigulist lõunamenüüd Eesti Vabariigi presidendi peakokalt Indrek Kivisalult. Lisaks aastaegade järgi jagatud peomenüüdele leiab siit autori näpunäiteid lauakatmiseks, toidu serveerimiseks, salvrätide voltimiseks jne.

Kõik peomenüüd on varustatud põhjalike retseptide ja piltidega igast roast. Veinisoovitused sommeljeelt Imre Uussaarelt.

Eesti perepeod

Lia Virkus,
Harri Ilves,
Tiina Väljaste
sari “100 rooga”
230 lk
kõva köide

Raamatus on juttu meie tähtsamatest pühadest. Kõigepealt kirjeldatakse vanu ja uusi kombeid, mis antud päevale iseloomulikud. Seejärel pakub meisterkokk Harri Ilves lihtsaid ideid peomenüü koostamiseks koos retseptide ja valmistamisõpetustega. Samuti antakse nõu peoruumide kaunistamiseks ja laua katmiseks.

Tiit Pruuli

Täna on Egiptus eestlastele midagi sarnase töötatud maa taolist nagu oli Soome kümmeviisteist aastat tagasi. Kõik – viimne kui üks eestlane peale Kaido Kama ja Karilatsi Eliisbeti – on käinud nii Soomes kui ka Egiptuses. Ja häbenegu need üksikud, kes ei ole! Aga ega me toona päris täpselt ei teadnud, mis maa see Soome on ja ega me täna ka õieti aru ei saa, mida Egiptimaa endast kujutab. Mõtelgem kas või näiteks sellele, milline sügavam sisu oli tihti kergekäeliselt kasutatud termini *finlandiserung* taga ja millist eriomast rolli on Araabia-maade jaoks täitnud Egiptus?

Igaüks saab aru, et Soome lahe põhjakaldal käisid eestlased tööle, aga Punase mere ääres käivad nad puhkama. Ent puhkuseki ei pruugiks tähendada ainult sardelli moodi praepannil vedelemist. Ai, kui valus on vaadata noid õnnetuid, kes Sharm el-Sheikhi või Hurgada rannaribadest kaugemale ei jõuagi. Ei viitsi sõita ei Egiptuse muuseumisse ega Kuningate orgu.

Aga tegelikult on nüüd nendegi jaoks pääsemisvõimalus saanud. Vedelege rannaliival, aga lugege vähemalt sealgi läbi Sergei Stadnikovi Egiptuse kultuurilugu tutvustav peatükid raamatust “Egiptus. Kohtumine Vana-Egiptusega”. Siis võite tagasi tules

Luxori tempel, Amenhotep III sammasõu.

sõbrannadele-sõpradele julgelt silma vaadata ja olla kindlad, et te ei aja sasi Ramses ja Rad ja teate, et Cleopatra polegi ainult ilus tegelane Ameerika filmist.

Meie esiegiptoloog Stadnikoviga on varasematel aegadel olnud see häda, et ta kippus kirjutama “vaimselt elitaarsele lugejale” nagu ta oma artiklilogumiku “Vana-Egiptuse kultuurilugu” eessõnas ka ise sedastas. Käesolev, Egiptuse vaatamisväärsusi tutvustav raamat, on arusaadav ka “vaimselt normaalsele lugejale”, aga pole sellele vaatamata üldsegi rumal raamat. Vastupidi, see on selge ja arusaadav teos nii lugejale, kes teeb esimesi samme Egiptuse pinnal ja samavõrd kütkestav teos tõsiselt asjatundjale, kes kontrollitud

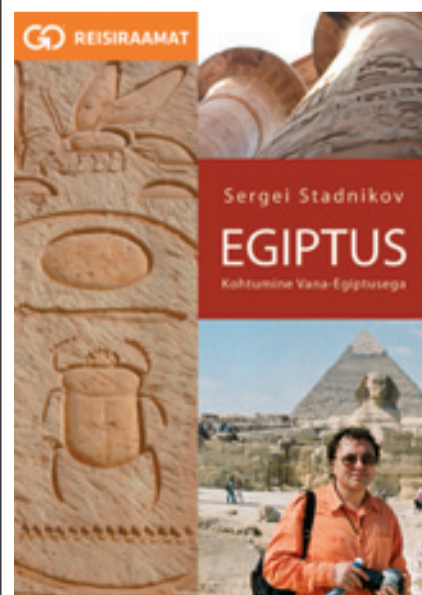
faktide kõrval leiab siit autori hoiakuid ja emotsioone.

Tänu raamatu teisele autorile Stadnikovi kõrval – Hanna Talvingule – on ses teoses ajatu ja ajalik kenasti tasakaalus, nii nagu Egiptuses endaski on ammusurnud valitsejad ja kaasaegsed kaupmehed, on hieroglüüfikirja seletusi ja soovitusi oõmaja leidmiseks.

Vana-Egiptusega on mõnus kohtuda ka seepärast, et Stadnikovi-Talvingu raamatu oluline lisaväärtus võrreldes professionaalsete aga võõraste “Lonely Planet’ite” ja “Eyewitness’idega” on ju see, et ta on ikkagi meie oma mehe-naise kirjutatud. Mõlemad autorid on ainega läbi ja lõhki tuttavad, elanud sellesse sisse vaimselt ja füüsiliselt. Et mõlemad on olnud tegevad eesti turistide juhata-

mises Egiptuse püramiidide, meepottide ja päikese juurde, teavad nad ka seda, mis eestlast elkkõige huvitab.

Kel see raamat kenasti läbi saab, nende jaoks on lõpulehekülgedel lisatud soovitatava kirjanduse nimestik. Kirjutise alguse juurde tagasi tulles arvan ma, et Stadnikovi järgmine intrigeeriv teema võiks olla lahti harutada need paralleelid, mida sisaldavad Soome ja N Liidu ning Egiptuse ja N Liidu suhted.

Egiptus. Kohtumine Vana-Egiptusega
Sergei Stadnikov
204 lk
pehme köide lakkadega